

İRAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

The Journal of Iranian Studies

Cilt: 9, Sayı: 1, 2025
Vol: 9, No: 1, 2025

E-ISSN: 2651-4370

Common Creative Licence

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY NC) International License.

İran Çalışmaları Dergisi bilginin yayılması ve zenginleşmesi için Açık Erişim Politikasına uymaktadır.

İran Çalışmaları Dergisi *The Journal of Iranian Studies*

E-ISSN: 2651-4370

Yayın dili: Türkçe- İngilizce

İran Çalışmaları Dergisi yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Gönderilen yazılar yayın kurulunda incelendikten sonra konunun uzmanı iki hakemin değerlendirmesine sunulur. Gerekli görüldüğünde üçüncü bir hakemin değerlendirmesi de alınır. Yazılar yayın kurulunun nihai onayıyla yayımlanır. Yayın kurulu, araştırma makaleleri dışındaki yazıları (sempozyum, kongre haberleri, kitap değerlendirmeleri vb.) bizzat inceleyip hakeme göndermeden doğrudan kabul ve red kararı verebilir.

İran Çalışmaları Dergisi

Semerciler mah. Çark Cad. Pasaj 2000, Kitapçılar Çarşısı, No.2 Adapazarı/SAKARYA

Tel: (+90) (264) 2953673

İletişim: irancalisdergi@gmail.com

Web adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iranian>

Dergide yayımlanan yazılarda fikirler yalnızca yazar(lar)ına aittir. Dergi sahibini, yayıncıyı ve editörleri bağlamaz.

Tasarım-Baskı Hazırlık: Karınca Ajans

Dr. Mediha Eldem Sok. 56/1 Kızılay-Ankara Tel: 0312 431 54 83

The Journal of Iranian Studies

İran Çalışmaları Dergisi

E-ISSN: 2651-4370

Publishing Languages: Turkish- English

The Journal of Iranian Studies is an international peer-reviewed journal published biannually. Manuscripts submitted to the journal are reviewed by the editorial board at first, and then the evaluation of two referees will be asked. When it is deemed necessary, the evaluation of a third referee will also be taken. Articles will be published with the final approval of the editorial board. The editorial board has right to accept or reject the submissions (symposium, congress news, book reviews, etc.) other than research articles without sending to the referee.

The Journal of Iranian Studies

Semerciler mah. Çark Cad. Pasaj 2000, Kitapçılar Çarşısı, No.2 Adapazarı/SAKARYA

Phone: (+90) (264) 2953673

Contact: irancalisdergi@gmail.com

Web address: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iranian>

The views expressed in The Journal of Iranian Studies bind exclusively their authors not the owner of the journal, the publisher and the editors.

Graphic-Design: Karınca Ajans

Dr. Mediha Eldem Sok. 56/1 Kızılay-Ankara Tel: 0312 431 54 83

İran Çalışmaları Dergisi *The Journal of Iranian Studies*

Derginin Sahibi Ahmet Yeşil
Owner of the Journal Ahmet Yeşil

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor
Ahmet Yeşil

Editörler/Editors
Doç. Dr. Ahmet Yeşil
ahmetyesil@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Sakarya-Türkiye
(*Sakarya University, Faculty of Theology, Sakarya-Türkiye*)

Yardımcı Editörler/ Assistant Editor
Dr. Öğr. Üyesi Furkan Polat
furkan.polat@btu.edu.tr
Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bursa-Türkiye
(*Bursa Technical University, Faculty of Humanities and Social Sciences Bursa-Türkiye*)

Dr. Öğr. Üyesi Burak Çakırca
burak.cakirca@btu.edu.tr
Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bursa-Türkiye
(*Bursa Technical University, Faculty of Humanities and Social Sciences Bursa-Türkiye*)

Arş. Gör. Zana Baykal
zbaykal@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi, Ortadoğu Enstitüsü, Sakarya-Türkiye
(*Sakarya University, Middle East Institute, Sakarya-Türkiye*)

Arş. Gör. Dr. Recep Tayyip Gürler
rtgurler@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi, Ortadoğu Enstitüsü, Sakarya-Türkiye
(*Sakarya University, Middle East Institute, Sakarya-Türkiye*)

Dr. Öğr. Üyesi Melih Kazdal
melihkazdal@artuklu.edu.tr
Mardin Artuklu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mardin-Türkiye
(*Mardin Artuklu University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Mardin-Türkiye*)

Dr. Öğr. Üyesi Menderes Kurt
mendereskurt@artuklu.edu.tr
Mardin Artuklu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mardin-Türkiye
(*Mardin Artuklu University, Faculty of Economic and Administrative Sciences, Mardin-Türkiye*)

Doç. Dr. Habib Kartaloğlu
hkartaloglu@sakarya.edu.tr
Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Sakarya-Türkiye
(*Sakarya University, Faculty of Theology, Sakarya-Türkiye*)

Kitap İnceleme Editörü / Book Review Editor
Doç. Dr. İsmail Akdoğan
ismail.akdogan@btu.edu.tr
Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bursa-Türkiye
(*Bursa Technical University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bursa-Türkiye*)

Dil Editörü/Language Editor

Doç. Dr. İbrahim Efe

ibrahimefe@kilis.edu.tr

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kilis-Türkiye

(Kilis 7 Aralık University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Kilis- Türkiye)

Alan Editörleri/Section Editors**Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi/ International Relations and Political Science**

Doç. Dr. Rahman DAĞ

rahman.dag@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi, Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul-Türkiye

(Marmara University, Institute of Middle Eastern And Islamic Countries, Istanbul-Türkiye)

İlahiyat/Theology

Prof. Dr. Muammer İskenderoğlu

muammer.iskenderoglu@ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Bilimler Anabilim Dalı, Bolu- Türkiye

(Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Sciences, Bolu- Türkiye)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Mücahid Dünder

mdunder@sakarya.edu.tr

Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, İslam Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalı, Sakarya- Türkiye

(Sakarya University, Faculty of Theology, Department of Foundations of Islamic Sciences, Department of History of Islamic Sects, Sakarya- Türkiye)

Tarih/History

Dr. Öğr. Üyesi Diego Checa Hidalgo

diegoch@ugr.es

Granada Üniversitesi/ Felsefe ve Edebiyat Fakültesi, Modern Tarih Bölümü. Granada- İspanya

(University of Granada/ Faculty of Philosophy and Letters/Department of Contemporary History. Granada-Spain)

Prof. Dr. Osman Özgüdenli

osmangazi@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

(Marmara University, Institute of Turkic Studies)

Felsefe/Philosophy

Doç. Dr. Sedat Baran

sedat.baran@batman.edu.tr

Batman Üniversitesi/İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü. Batman-Türkiye

(Batman University, Faculty of Islamic sciences, Department of Philosophy and Religious Sciences, Department of Islamic Philosophy, Batman- Türkiye)

Fars Dili ve Edebiyatı/ Persian Language and Literature

Dr. Öğr. Üyesi Nezahat Başçı

nezahatbasci@artuklu.edu.tr

Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Mardin- Türkiye

(Mardin Artuklu University, Faculty of Letters, Department of Persian Language and Literature, Mardin- Türkiye)

Türk Dili ve Edebiyatı/ Turkish Language and Literature

Prof. Dr. Gökhan Tunç

gokhantunc@anadolu.edu.tr

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eskişehir- Türkiye

(Anadolu University, Open Education Faculty, Department of Turkish Language and Literature, Eskişehir- Türkiye)

Sosyoloji/ Sociology

Prof. Dr. Yusuf Adıgüzel

yusufadiguzel@sakarya.edu.tr

Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Sakarya-Türkiye

(Sakarya University, Faculty of Communication, Department of Journalism, Sakarya- Türkiye)

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Ali Yaşar Sarıbay (Uludağ Üniversitesi, Bursa-Türkiye), Prof. Dr. Fuat Aydın (Sakarya Üniversitesi, Sakarya-Türkiye), Prof. Dr. Ali Güzelyüz (İstanbul Üniversitesi, İstanbul-Türkiye), Prof. Dr. Bünyamin Bezci (Sakarya Üniversitesi, Sakarya-Türkiye), Prof. Dr. Naser Nikubakht (Tarbiyat Modares University, Tahran-İran), Doç. Dr. Abdullah Rexhepi (Hasan Prishtina University, Kosova), Prof. Dr. Adnan Çevik (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi), Prof. Dr. Yılmaz Karadeniz (Amasya Üniversitesi), Doç. Dr. Mehdi Abbaszadeh Fathabadi (Shahid Bahonar University of Kerman),

İndeksler/Indexes

İran Çalışmaları Dergisi TR Dizin, Social Science Database (ProQuest), International Bibliography of the Social Sciences Database (IBSS- ProQuest), Humanities Source Ultimate Database (EBSCO), Central Eastern European Academic Source Database (CEEAS- EBSCO) ve Index Islamicus (BRILL) tarafından taranmaktadır

Journal of Iranian Studies is indexed by TR Dizin, Social Science Database (ProQuest), International Bibliography of the Social Sciences Database (IBSS- ProQuest), Humanities Source Ultimate Database (EBSCO), Central Eastern European Academic Source Database (CEEAS- EBSCO), and Index Islamicus (BRILL).

İnternet Platformları/Internet Platforms

OpenAIRE, CrossRef, WorldCat, Google Scholar

Tüm hakları saklıdır. Önceden yazılı izin alınmaksızın herhangi bir iletişim veya kopyalama sistemi kullanılarak yeniden basılamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored or introduced into a retrieval system or transmitted in any form, or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written consent of the editors.

DANIŞMA KURULU / ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Arif Bilgin (Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye), Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu (Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye), Prof. Dr. Ali Güzelyüz (İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye), Prof. Dr. Adem Çaylak (Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye), Prof. Dr. Bünyamin Bezci (Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye), Prof. Dr. Haşim Şahin (Anadolu Üniversitesi Eskişehir, Türkiye), Doç. Dr. Hasan Hazrati (Tahran Üniversitesi, Tahran, İran), Prof. Dr. Fatemeh JanAhmadi (Tarbiyat Modares University, Tahran, İran), Prof. Dr. Şahin Ahmetoğlu (Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, Türkiye), Prof. Dr. Kenan Mermer (Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye), Doç. Dr. Sedat Baran (Batman Üniversitesi, Batman, Türkiye), Doç. Dr. Abdullah Rexhepi (Hasan Prishtina University, Kosova), Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Mücahid Dündar (Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye), Doç. Dr. Habib Kartaloğlu (Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye), Doç. Dr. Jorge Ramos Tolosa (Universitat de Valencia) Dr. Öğr. Üyesi Antonio Ballasote Marin (University of Seville) Doç. Dr. Nigar Golazova (Azerbaijan National Academy of Sciences), Prof. Dr. Namir Karahalilović (University of Sarajevo, Bosna Hersek), Doç. Dr. İbrahim Efe (Kilis 7 Aralık Üniversitesi), Doç. Dr. Alireza Hajiyan Nezhad (University of Tehran, İran), Doç. Dr. Tajudeen Sanni (University of the West of England, Birleşik Krallık), Dr. Firuz-akhtar Lubis (The National University of Malaysia, Malezya), Dr. Olsi Jazexhiu (International Islamic University Malaysia, Malezya), Dr. Hossein Mohammadi Sirat (Imam Sadiq University, İran),

İÇİNDEKİLER

Editörden.....	xi
Araştırma Makaleleri	
Horasan’da Dinî Hayat ve Tasavvuf: İlhanlılar Dönemi <i>Kurban Durmuşoğlu</i>	1-21
Kâve Gazetesi’nin Osmanlı Devleti’ne İlişkin Haber Politikası (1916-1918) <i>Masoud Sadrmohammadi</i>	23-54
İran Ekonomisinde Kaynak Laneti Hipotezi ve Ticari Açıklığın Etkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı <i>Ömer Doru</i>	55-77
İran Devrimi’ni Türkiye’den Okumak:Yeniden Millî Mücadele ve Tevhid Dergileri Özelinde Karşılaştırmalı Bir Analiz <i>Elif Yazıcı</i>	79-113
Gulâm Huseyn Sâidi’nin Top Adlı Romanında İran’da Meşrutiyet Dönemi <i>Melike Şeker</i>	115-137
Zerdüşti Geleneğinde Nevruz İkilemi:Ferverdîn Ayının Hordâd Günü Hakkında Pehlevice Bir Metin ve Türkçe Tercümesi <i>Oğuzhan Özoğlu</i>	139-163
Osmanlı Arşivlerinde II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Devleti’nden İran’a Göçler <i>Ersin Aksoy & Harun Çoban</i>	165-190
İran’da Muhafazakârlar ve Reformistler Arasında Siyasal Mücadelenin Dönüşen Dinamikleri <i>Alper Kasımoğlu</i>	191-218
Osmanlı Dış Politikasında Kriz Yönetimi: Osmanlı – İran/Zend Hanedanlığı Krizi (1765-1779) <i>Emre Yürük</i>	219-248

Aksa Tufanı Bağlamında Husilerin İran'la İlişkisini Yeniden Okumak:
Sponsor-Vekil Modeline Eleştirel Bir Değerlendirme
Talha İsmail Duman249-282

Nüzhetü'l-kulüb'da Faziletli Şehirler: İranlı Şâir Hamdullah Müstevfî'nin
Gözünden Mekke, Medine ve Kudüs
Aslınur Özcan Kocabey & Sedat Kocabey.....283-310

Kitap Değerlendirmeleri

Sino-Iranian and Sino-Arabian Relations in Late Antiquity:
China and the Parthians, Sasanians, and Arabs in the First Millennium
Muammer İskenderoğlu311-318

CONTENTS

Editor's Note	xii
Research Articles	
Religious Life and Sufism in Horasan: The Ilkhanid Period <i>Kurban Durmuşoğlu</i>	1-21
Kāve Newspaper's Reporting Policy on the Ottoman Empire (1916-1918) <i>Masoud Sadrmohammadi</i>	23-54
The Resource Curses Hypothesis and The Effect of Trade Openness in The Iranian Economy: An ARDL Bounds Testing Approach <i>Ömer Doru</i>	55-77
Reading the Iranian Revolution from Turkey: A Comparative Analysis of the Journals Yeniden Milli Mücadele and Tevhid <i>Elif Yazıcı</i>	79-113
Ghulam Hossein Saedi's "Cannon" In the Framework of Constitutional Period in Iran <i>Melike Şeker</i>	115-137
The Dilemma of Nowruz in Zoroastrian Tradition: A Pahlavi Text and Its Turkish Translation on the Day of Khordad of the Month of Farvardin <i>Oğuzhan Özoğlu</i>	139-163
Migrations From the Ottoman Empire to Iran During the Period of Abdulhamid II in the Ottoman Archives <i>Ersin Aksoy & Harun Çoban</i>	165-190
The Evolving Dynamics of Political Struggle Between Conservatives and Reformists in Iran <i>Alper Kasımoğlu</i>	191-218
Crisis Management in Ottoman Foreign Policy: The Ottoman – Iran/Zand Dynasty Crisis (1765-1779) <i>Emre Yürük</i>	219-248

Rethinking the Houthis-Iran Relationship in the Context of the Al-Aqsa Flood: A Critical Assessment of the Sponsor-Proxy Model <i>Talha İsmail Duman</i>	249-282
---	---------

The Virtuous Cities in Nuzhat al-Qulub:Mecca, Medina and Jerusalem from the Perspective of the Iranian Poet Hamdullah Mustawfi <i>Aslınur Özcan Kocabey & Sedat Kocabey</i>	283-310
--	---------

Book Reviews

Sino-Iranian and Sino-Arabian Relations in Late Antiquity: China and the Parthians, Sasanians, and Arabs in the First Millennium <i>Muammer İskenderoğlu</i>	311-318
---	---------

EDİTÖRDEN

İran, zengin tarihi mirası ve köklü devlet geleneğinin yanı sıra, farklı kültürel dokusuyla da Ortadoğu'nun merkezi ülkelerinden biridir. Sahip olduğu bu özellikler ve tarihsel süreçte geniş bir coğrafyaya yayılması sebebiyle İran, karmaşık bir sosyal ve siyasi yapı arz etmektedir. Özellikle 1979 yılında ülkede gerçekleşen "İslam Devrimi"yle birlikte ayrı bir kimlik kazanan İran, ilerleyen süreçte giderek artan bir ilginin odağı haline gelmiştir. Bu çerçevede siyaset biliminden uluslararası ilişkilere, sosyolojiden edebiyata kadar farklı disiplinlerden akademik makaleler yayımlayan "İran Çalışmaları Dergisi", Türkiye'nin en önemli komşularından biri olan İran'ın, bilimsel ve akademik olarak daha yakından, tarafsız bir şekilde tanınması ve analiz edilmesi amacıyla katkıda bulunmak üzere faaliyetini sürdürmektedir.

Bu doğrultuda yayına hazırladığımız dergimizin 9. cildinin 1. sayısını sizlere sunmanın gururunu ve mutluluğunu yaşamaktayız. Son sayımızdan bu yana dergimize; Tarih, Edebiyat, Sosyoloji, Sanat Tarihi ve Uluslararası İlişkiler gibi farklı disiplinlerde İran konulu çalışmalar yapan akademisyen ve araştırmacılardan birçok makale değerlendirilmek üzere gönderildi. Bunlardan her biri, öncelikle İran Çalışmaları Dergisi'nin yayın ilkeleri çerçevesinde ön değerlendirmeye tabi tutuldu. Hakem ve yayın kurulu süreci sonunda onbir makale ve bir kitap değerlendirmesi sizlerle buluştu.

Yeni sayımızın sizlere sunulmasına değerli çalışmalarıyla katkıda bulunan makale yazarlarımız başta olmak üzere; yayın, danışma ve hakem kurullarımıza ve yayın değerlendirme aşamasında yadsınamaz emekleri olan tüm ekibimize teşekkür ederiz. 9. cilt, 1. sayımızın sosyal bilimler alanına katkı sağlaması temennisi ile iyi okumalar dileriz.

EDITOR'S NOTE

Thanks to its rich cultural fabric and historical heritage as well as a state tradition with deep roots, Iran is one of the central countries of the Middle East. Iran has a complex socio-political structure as a result of its expansion over a wide geography throughout the course of history. After its transformation into a distinct identity with the “Islamic Revolution” that took place in 1979, the country has become the focus of increasing interest. In this context, covering a wide range of disciplines from political science to literature, “The Journal of Iranian Studies” is dedicated to publishing academic research on Iran, to contribute to the aim of reaching an objective understanding and analysis of the country as one of Turkey’s most important neighbors.

Hence, we proudly present the first volume of the ninth issue. Since our last issue, a significant number of articles from academics and researchers working on Iran in different disciplines such as History, Literature, Sociology, Art History and International Relations have been submitted to our journal. After rigorous evaluation within the framework of the publication principles of the Journal of Iranian Studies as well as thorough referee and editorial board processes, eleven articles and one book review have been presented to our readers.

We would like to especially thank the authors who contributed to our new issue with their valuable works as well as our publication, advisory, and referee boards, and our entire team for their undeniable efforts during the manuscript evaluation process. We wish you a good reading with the hope that the first volume of the ninth issue will contribute to the field of social sciences.